

การศึกษามหาทศของพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรม
ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

นางสาวระพีณ ชูชื่น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-588-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016731

i 10310708

A STUDY OF BUDDHIST MONKS' ROLES ON
STUDENTS' ETHIC ENHANCING IN ELEMENTARY
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK
METROPOLITAN ADMINISTRATION

Miss Rapin Choochein

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-588-4

ระพี น ชูชื่น : การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (A STUDY OF BUDDHIST MONKS' ROLES ON
STUDENTS' ETHIC ENHANCING IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION) อ.ที่ปรึกษา ผศ.ดร. แรมสมร
อยู่สถาพร, 136 หน้า. ISBN 974-577-588-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนใน
โรงเรียนประถมศึกษา ด้านการสั่งสอนอบรม การสนับสนุนกิจกรรม การให้คำแนะนำปรึกษา
และการ เป็นสื่อกลางระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการสั่งสอนอบรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา พระสงฆ์ส่วนมาก
ให้การสั่งสอนอบรมแก่นักเรียน มากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยเข้ามาเป็นครูสอนจริยศึกษาประจำใน
โรงเรียน เนื้อหาที่พระสงฆ์สั่งสอนอบรมมากที่สุดได้แก่ เรื่องความเมตตา กรุณา รองลงมาคือเรื่อง
ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความเสียสละ ส่วนการสั่งสอนอบรมภายนอกสถานศึกษานั้น พระสงฆ์ให้การสั่งสอน
อบรมแก่นักเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และเนื้อหาที่พระสงฆ์ให้การสั่งสอนอบรมมากที่สุดคือ เรื่อง การไม่
ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์ และเรื่องความเมตตา กรุณา รองลงมาคือ ความเอื้อเฟื้อ
เผื่อแผ่และ เสียสละ ในด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา พระสงฆ์ส่วนมากได้ร่วมกิจกรรม
วันวิสาขบูชา รองลงมาได้แก่วันอาสาฬหบูชา โดยพระสงฆ์เป็นผู้ให้ความร่วมมือแก่คณะครู - อาจารย์ ผู้จัด
ส่วนในด้านการสนับสนุนกิจกรรมภายนอกสถานศึกษา กิจกรรมที่พระสงฆ์ส่วนมากจัดคือ โครงการบรรพชา
สามเณรภาคฤดูร้อน ในด้านการให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาด้านจริยศึกษา พระสงฆ์ส่วนมากให้คำแนะนำปรึกษา
ในเรื่องความกตัญญูคตเวทิต์ รองลงมาคือเรื่องความเมตตา กรุณา ในด้านการเป็นสื่อกลางระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน กิจกรรมที่พระสงฆ์ส่วนมากปฏิบัติคือ การชักชวนฆราวาสให้เข้าร่วม และพิธีพุทธามามกะ วิธีการที่
ใช้คือ การบอกกล่าวแก่สมาชิกที่วัด

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

RAPIN CHOOCHEIN : A STUDY OF BUDDHIST MONKS' ROLES ON STUDENTS' ETHIC ENHANCING IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION . THESIS ADVISOR:ASST.PROF RAMSAMORN YOOSATHAPORN, Ph.D., 136 pp·ISBN 974-588-4

The purpose of this research was to study Buddhist monks' roles on elementary students' ethic enhancing in teaching, supporting activities, providing advices and being medium between schools and community

It was found that in teaching students' ethics in schools, most Buddhist monks taught students more than once per week by being ethic teachers in schools. The contents taught most were kindness, generosity and liberality respectively Concerning their teaching outside schools, Buddhist monks taught students once a week and the contents used most were unharm to human's and animal's lives, kindness, generosity and liberality consequently. In supporting important religious days, most Buddhist monks participated in the activities on Visakhapuja Day and Asalhpuja Day by providing coordination for teachers who organized the activities. In supporting outside school activities, the activities most Buddhist monk organized were Summer Novice Buddhist Ordination Project. In providing advices on ethical problems, most Buddhist monks provided advices on gratitude and kindness. In being medium between schools and community, the activities most Buddhist monks performed were persuading householders to participate in the Buddhist ceremonies. Informing members at the temples was the method they used most.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วย ได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แรมสมร อยู่สถาพร อาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการวิจัย ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและแก้ไขบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ อ่ำไพ สุจริตกุล ประธานกรรมการและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง สุทธสาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ตรวจสอบจน เป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จน เป็น เครื่องมือที่สมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูอดุลยธรรมรัต ที่ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องของการตรวจแก้ไข เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณดารณี รักดี คุณสุภาวรณ์ เวชประดิษฐ์ คุณชนิษฐา โชติกุลชัย และคุณวิวัฒน์ คุณะรัตน์ ที่ร่วมเป็นธุระในการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล ในคำแนะนำปรึกษาและ เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย เสมอมา

เหนือสิ่งใดขอกราบระลึกถึงพระคุณของ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ให้ชีวิตและเลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่

ระพีณ ชูชื่น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตารางประกอบ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
2 งานวิจัยและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	7
3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
5 สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ	82
อภิปรายผลการวิจัย	83
ข้อเสนอแนะ	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก	106
ภาคผนวก ข	108
ภาคผนวก ค	109
ภาคผนวก ง	112
ประวัติผู้วิจัย	126

สารบัญชาราย

ตารางที่		หน้า
1	แสดง เขตปกครอง และจำนวนวัดในกรุงเทพมหานครที่เป็น ตัวอย่างประชากร	40
2	แสดง เขตการปกครอง และรายชื่อวัดที่เป็นตัวอย่างประชากรในเขต กรุงเทพมหานคร.....	40
3	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามสถานภาพส่วนตัว...	46
4	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามสถานภาพทางการ ศึกษา.....	48
5	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการ สั่งสอนอบรมจริยธรรมของนักเรียนภายในสถานศึกษา.....	50
6	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามด้านการสั่งสอนอบรม ทางด้านจริยธรรมของนักเรียนภายนอกสถานศึกษา.....	54
7	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการ สนับสนุนกิจกรรม เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา.....	58
8	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการ สนับสนุนกิจกรรมทางจริยธรรม เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา.....	60
9	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการ สนับสนุนกิจกรรม เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียน ในสถานศึกษา	62
10	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการสนับสนุน กิจกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริม จริยธรรมภายนอกสถานศึกษา	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการให้ คำแนะนำปรึกษาปัญหาจริยศึกษาในโรงเรียน.....	66
12	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการให้ คำแนะนำปรึกษาปัญหาทั่วไป	70
13	แสดงจำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการ เป็นสื่อกลางระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	73
14	จำนวนและร้อยละของพระสงฆ์จำแนกตามบทบาทด้านการสั่งสอน อบรมเกี่ยวกับจริยธรรม จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด.....	77
15	จำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการสนับสนุน กิจกรรมด้านจริยธรรม จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด	78
16	จำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาทด้านการให้ คำแนะนำปรึกษาด้านจริยธรรม จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด	79
17	จำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาท ด้าน เป็นสื่อกลาง ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด.....	80
18	จำนวนและร้อยละของพระสงฆ์ จำแนกตามบทบาททั่ว ๆ ไป จาก แบบสอบถามปลายเปิด.....	81